

**Қазақстан республикасының Білім және Ғылым Министрлігі
М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік
университеті**

**Басқару және Бизнес жоғары мектебі
“Қаржы” кафедрасы**

ПРЕЗЕНТАЦИ

**Тақырыбы: Бағалы қаздар
нарығы**

Я

**Орындаған: Бекеш.Аия
Группа: ЭФ 16 2к1
Қабылдаған:
Кальбаева Н**

ҚАРЖЫ НАРЫҒЫ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Қаржы нарығы - ақша операцияларының арнайы саласы болып табылатын нарықтық қатынастар жүйесі.

Қаржы нарығы- капиталға деген сұраныс пен ұсынысты қалыптастыру шеңберінде делдалдрдың көмегімен несие беруші мен қарыз алушылардың арасындағы капиталды қайта бөлу мехнизмі. Қаржы нарығы келесі функцияларды орындайды:

- Реттеушілік;
- Ақпараттық;
 - Бөлу;

— Коммерциялық

Қазақстандағы қаржы нарығы

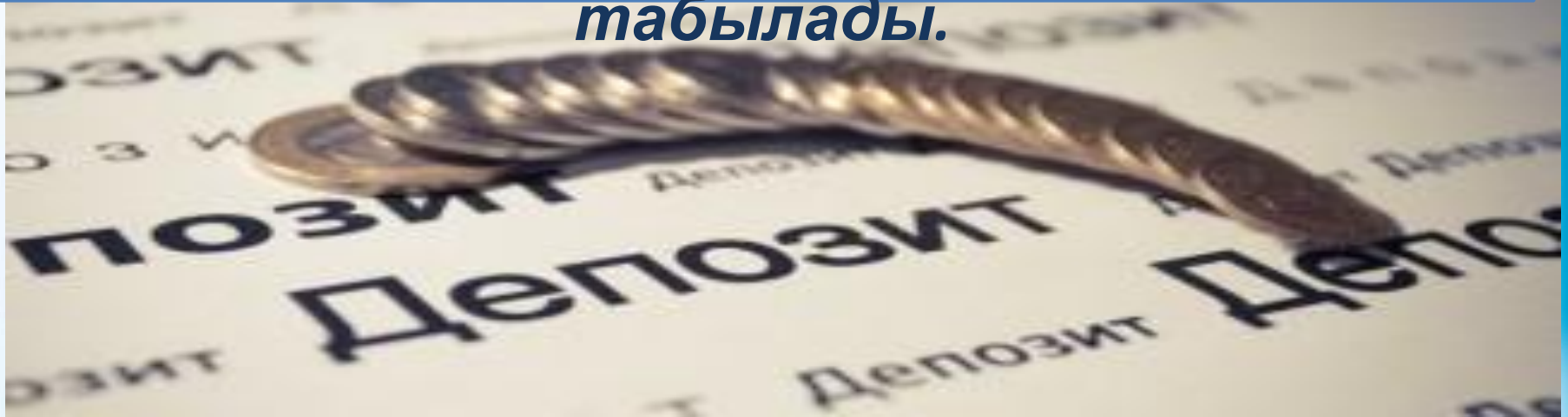
- *Ақша нарығы;*
- *Депозит нарығы;*
- *Зейнетақы нарығы;*
- *Несие нарығы;*
- *Бағалы қағаздар нарығы;*
- *Валюта нарығы;*
- *Сақтандыру нарығы;*

АҚША НАРЫҒЫ - шаруашылық жүргізуші субъектілердің қаржылық қызметінде, яғни олардың ағымдағы өтімділігін қамтамасыз етуде тауарлар мен қызметтерді сатушылар мен сатып алушыларға ақша қаражаттарын бөлу және қайта бөлу механизмін қамтамасыз ететін ақша нарығының қаржылық құралдары маңызды рөл атқарады. Кез келген қаржы құралының негізін ақша құрайтыны белгілі.

**Кез-келген каржы институты үшін
салымшыларды тарту және несиелік
ресурстардың негізгі көзі ретінде депозит
базасын кеңейту басты мақсат болып
табылады.**

**Клиенттердің барлық салымдары депозит деп аталады.
Депозиттің келесі турлері ұсынылады:**

- ✓Сұрағанға дейінгі;**
- ✓Жинақтаушы салымдар;**
- ✓Мерзімдік салымдар;**

Несие нарығы – қаржы құралдарын қажет ететін шаруашылық субъектілерімен халық арасында сонымен қатар сол қаражаттарды белгілі бір шарттар негізінде қарызға беретін шаруашылық субъектілері мен халық арасында қарым-қатынас орнатуға арналған механизм. Несие – белгілі бір мерзімде белгілі бір соммада келісім шарт негізінде берілетін ақшалай қарыз.

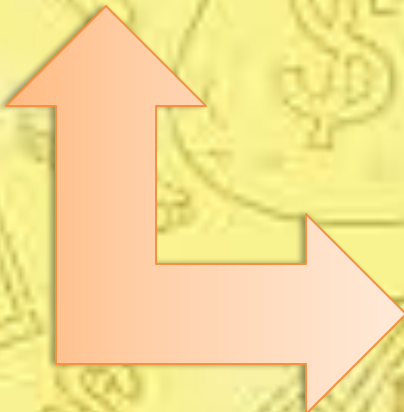

Валюта нарығы- тұтынушылар мен сатушылар арасындағы өзара құқықтық және экономикалық қатынастарды орнатуға арналған механизм.

Валюта – қандай да бір ұлттық ақша бірлігінде көрсетілетін және халықаралық есеп айрысуларда кез келген төлем құжаты немесе міндеттеме.

Құнды қағаздар, бағалы қағаздар — мүліктік құқықты куәландыратын, дивиденд және пайыз түрінде белгілі бір ақша сомасын алуға құқық беретін құжат.

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне(15.1. 2001) сәйкес құнды қағаздардарға “облигация, коносамент, акция және заң актілерінде немесе соларда белгіленген тәртіппен құнды қағаз қатарына жатқызылған басқа да құжаттар” жатады (130-бап). құнды қағазға өтімділік, кірістілік бағамының өзгеріп отыратындығы, сенімділік, дербес айналымдылық сияқты жалпы экономикалық сипаттамалар тән.

Қазақстан Республикасының құнды қағаздар нарығы туралы заңдылығы Қазақстанның Конституциясына негізделген және ҚР Азаматтық кодексінен, 2-шілде 2003 жылғы Құнды қағаздар нарығы туралы» ҚР заңынан және басқа ҚР нормативтік құқықтық актілерден тұрады. Егер де Қазақстан Республикасы қол қойған келісім-шарттарда заңда қарастырылғаннан басқа ережелер бекітілген болса, онда халықаралық келісім-шарт ережелері қолданылады

Қазақстанда тұрғындардың сақталған қорларын банк және құнды қағаздар арқылы жұмылдырып өндіріске тарту, оның құрылымын жетілдіру үшін инвестициялау бүгінгі күні ең ұтымды саясат бағыты ретінде танылып отыр. Шетелдік капитал өздеріне қажетті Қазақстанның шикізат-энергетика өндірісіне жұмылуда. Қазақстанның ішкі қажеттіліктерін өтейтін жеңіл өнеркәсіп, машина жасау, дайын өнім өндіру салаларына шетелдік инвестициялар бармай отыр. Сондықтан өзімізге қажетті өнімді өндіру саласына негізінен ішкі қаржы ресурстарын жұмылдырып қарастыруға болатыны түсінікті болған сияқты. Егер ішкі өндіріс көтерілсе, онда ішкі ұлттық нарық қалыптасады, кәсіпорындар мен тұрғындардың табысы өседі, ал бұл болса Қазақстанда ішкі ұлттық капиталдың қорланып өсуіне жол ашады, осының негізінде құнды қағаздар нарығы да тиімді қызмет атқаратын болады

Акция — акционерлік қоғамды немесе кәсіпорынды дамытуға қаржы салғанын куәландыратын және оның иесіне акционерлік қоғам пайдасының бір бөлігін дивиденд түрінде алуына құқық беретін құнды қағаз. Акция айналым мерзімі белгіленбей-ақ шығарылады. Онда көрсетілген сома акцияның нақты бағасы болып табылады. Ал акция сатылатын және сатып алынатын құнды қағаз болғандықтан оның сатылу бағасы сатылу курсымен анықталады. Мысалы: акцияда 100 теңге деп көрсетілсе, бұл оның нақты бағасы, ал төленетін дивиденд пен несие капиталы процентінің деңгейіне байланысты ол 110-115 теңгеден сатылуы мүмкін. Акцияның бір акционерден екінші акционерге берілу тәсіліне қарай олар атауды және қысқабелді дейтін екі түрге

Вексель

(нем. *wechsel* – айырбас) – жазбаша түрде толтырылған ұзақ мерзімді борыш міндеттемесі. Жай және аударма вексель түрлері болады. Вексель беруші несие иесіне (вексель ұстаушыға) беретін, заң жүзінде нақты формада белгіленген жазба түріндегі борышқор қолхаты. Құнды қағаз; кредитке берілетін ақшаның бір түрі.

Облигация

(лат. obligatio – міндеттеме) – бағалы қағаз. Иеленушісінің ақшалай қаражат салғанын куәландырады және шығарылым шарттарында басқа жәйттер көзделмесе, қарызгердің иеленушіге тіркелген пайызбен қоса осы бағалы қағаздың атаулы құнын күні бұрын көрсетілген мерзімде өтелуін міндеттейді.

Облигация қатаң түрде ерікті негізде таратылады және ішкі мемлекеттік және жергілікті қарыздар; кәсіпорындардың облигациялары түрлерінде шығарылады. Атаулы, ұсынушыға арналған, пайыздық, пайызсыз, еркін айналымды немесе шектеулі облигация болуы мүмкін

Мемлекеттік бағалы қағаздар - мемлекеттік билік органдары атынан шығарылған бағалы қағаздар, яғни үкімет пен жергілікті атқарушы органдар шығарған бағалы қағаздар немесе елдің мемлекеттік (ұлттық) банкісінің бағалы қағаздары. Мемлекеттік қарыз алысу нысандарының бірі. Мемлекеттік бағалы қағаздар облигациялар немесе иеленушісіне эмитенттен ақшалай қаражат немесе жағдайға қарай мүлік, оның атаулы құнының белгіленген пайызын не өзге де мүліктік құқықтар алу құқығы берілгенін куәландыратын эмиссиялық бағалы қағаздарға жататын өзге де бағалы қағаздар түрінде шығарылады

Зейнетақы – зейнетақы төлеуге арналған мақсатты қор.

Зейнетақы қоры қаражаты салымшылардың міндетті және ерікті зейнетақы жарналары, жұмыс берушілердің, жеке еңбек қызметімен айналысушы азаматтардың міндетті сақтандыру жарналары есебінен құралады. Зейнетақы қоры мынадай арнаулы міндеттерді атқарады:

сақтандыру жарналарын жинайды; қызметкерлер мен басқа да

Азаматтардың жұмыста жарақат алып зақымдануы салдарынан немесе кәсіптік сырқатқа ұшырауы салдарынан болған мүгедектік бойынша немесе асыраушысынан айрылуына

байланысты мемлекеттік зейнетақы есептеу үшін олардың денсаулығына

зиян келтірілгеніне кінәлі жұмыс берушілер мен азаматтардан ақша өндіріп алады;

қор қаражатын капиталға айналдырады, сондай-ақ, оған ерікті жарна тартады;

салық органдарының қатысуымен қорға міндетті сақтандыру жарналарының уақытылы және толық түсуін бақылайды;

сақтандыру жарналары бойынша барлық санаттағы төлемшілердің мемлекеттік деректер қорын ұйымдастырады;

қор құзыретіне қатысты мәселелер бойынша үкіметаралық ынтымақтастықты жолға қояды

Сақтандыру нарығы - сақтандыру бойынша қызметтер көрсету саласы, яғни сақтандыру қызметтерін көрсетуге сұраныс пен ұсыныстың қалыптасу аясы. Көрсетілетін тиісті қызметтерді ұсынатын түрлі сақтандыру ұйымдары(сақтандыр ушылар) арасындағы, сондай-ақ сақтандыру қорғанышына мұқтаж заңи және жеке тұлғалар арасындағы қатынастарды көрсетеді. Сақтандыру нарығы тәуелсіз сақтандыру ұйымдарының сақтанушыларды тарту, ақшалай қаражатты сақтандыру қорларына жұмылдыру үшін бәсекелесуін көздейді.